

Αρχαιολογικό Μουσείο Πολυγύρου

Το Αρχαιολογικό Μουσείο Πολυγύρου πρωτολειτούργησε το 1971 και αποτελεί το μοναδικό αρχαιολογικό μουσείο στη Χαλκιδική.

Οι συνεχείς αρχαιολογικές, συστηματικές αλλά και σωστικού χαρακτήρα, έρευνες έφεραν στο φως σημαντικές και συχνά μοναδικές αρχαιότητες, που, παράλληλα με τις σύγχρονες μουσειολογικές επιταγές, οδήγησαν στην απόφαση ενός ριζικού εκσυγχρονισμού και επέκτασης του αρχικού κτιρίου.

Η κτιριολογική αναβάθμισή του ως έργο του Επιχειρησιακού Προγράμματος Μακεδονία-Θράκη 2007-2013 ολοκληρώθηκε το 2016, ενώ η δημιουργία της νέας μόνιμης έκθεσης βρίσκεται ήδη σε εξέλιξη ως έργο του ΕΣΠΑ 2014-2020.

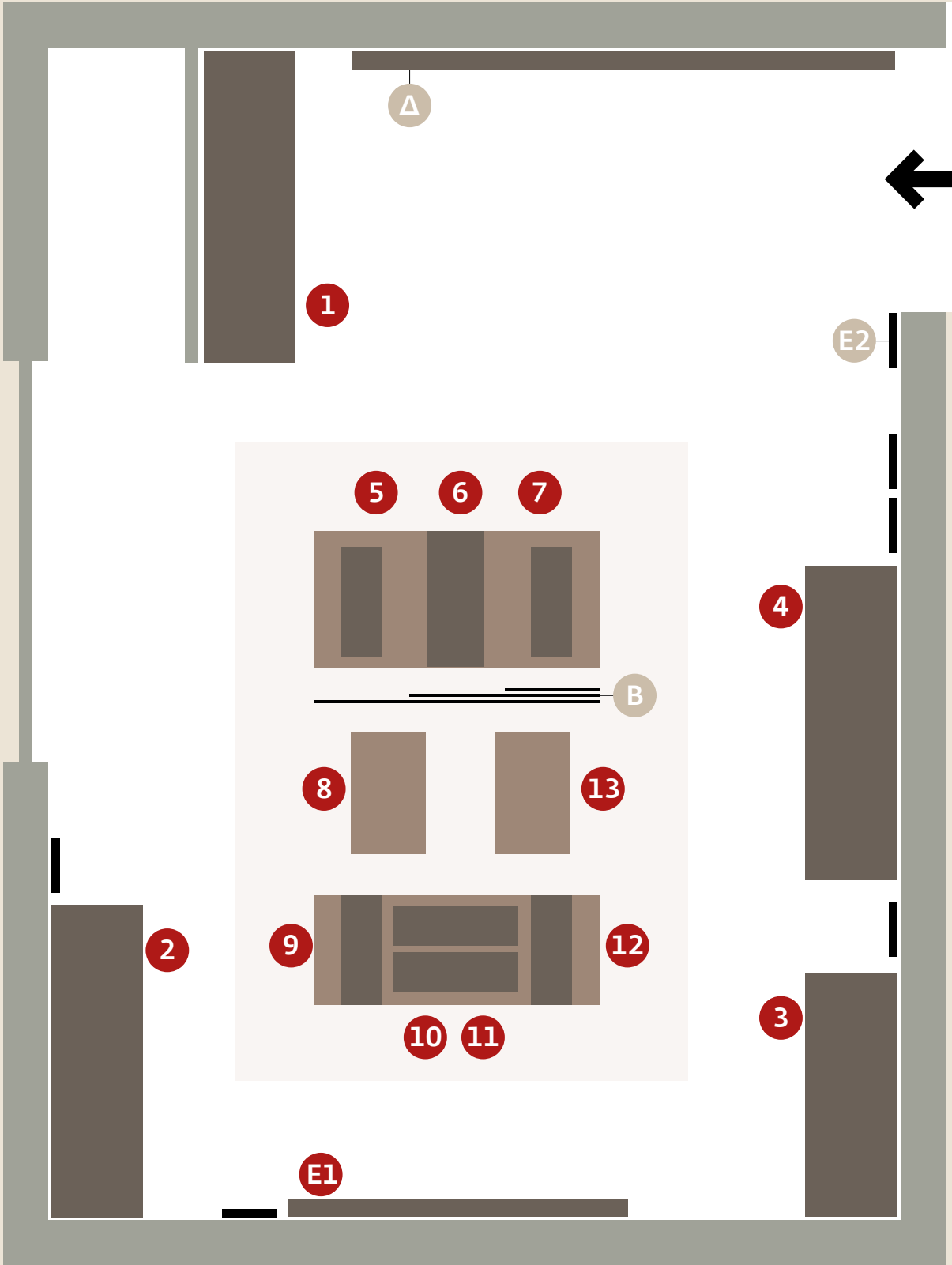
Αρχαιολογική Συλλογή Ιωάννη Λαμπρόπουλου

Η ιδιωτική Συλλογή Λαμπρόπουλου αποτέλεσε έργο ζωής του φιλόταρχιου δικηγόρου και βουλευτή Χαλκιδικής Ιωάννη Λαμπρόπουλου. Το 1995 ο γιος του Ηρακλής, στον οποίο περιήλθε η συλλογή, τη δώρισε στο Υπουργείο Πολιτισμού, με τον όρο, να εκτεθεί σε ειδική πτέρυγα στο ανακαινισμένο Αρχαιολογικό Μουσείο Πολυγύρου, ενώ το 2004 φιλοξενήθηκε μια πρώτη παρουσίαση της συλλογής σε χώρο του Μουσείου.

Αρχαιολογική Συλλογή
Ιωάννη Λαμπρόπουλου

Ένας συλλέκτης και ένας αρχαιολόγος από το παρελθόν συνομιλούν σε χρόνο μέλλοντα

ΠΡΟΘΗΚΗ 1

Μελανόμορφα και ερυθρόμορφα αγγεία - τα σημαντικότερα της συλλογής

ΠΡΟΘΗΚΗ 2

Ο κόσμος της γυναίκας

ΠΡΟΘΗΚΗ 3

Οπλισμός - Πόλεμος

ΠΡΟΘΗΚΗ 4

Αθλητισμός και Συμπόσιο - Διονυσιακός κύκλος

ΠΡΟΘΗΚΗ 5

Πήλινα ειδώλια

ΠΡΟΘΗΚΗ 6

Ο κόσμος του συλλέκτη

ΠΡΟΘΗΚΗ 7

Πήλινα ζωόμορφα ειδώλια

ΠΡΟΘΗΚΗ 8

Λήκυθοι

ΠΡΟΘΗΚΗ 9

Μελαμβαφή αγγεία

ΠΡΟΘΗΚΗ 10

Χάλκινες φιάλες

ΠΡΟΘΗΚΗ 11

Χάλκινα αγγεία και σκεύη

ΠΡΟΘΗΚΗ 12

Μελαμβαφή αγγεία

ΠΡΟΘΗΚΗ 13

Αγγεία τοπικών εργαστηρίων της Χαλκιδικής

ΕΠΙΤΟΙΧΙΑ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ Δ

Διάλογος «Ένας συλλέκτης και ένας αρχαιολόγος από το παρελθόν συνομιλούν σε χρόνο μέλλοντα»

ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ Β

Βιογραφικά πρωταγωνιστών

ΕΠΙΤΟΙΧΙΑ ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ Ε1

Πήλινες γυναικείες προτομές

ΕΠΟΠΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ Ε2

Το Αρχαιολογικό Μουσείο Πολυγύρου

ΠΡΟΘΗΚΕΣ
ΕΠΙΤΟΙΧΙΕΣ ΚΑΤΑΣΚΕΥΕΣ

ΕΠΟΠΤΙΚΟ
ΥΛΙΚΟ

Η έκθεση

Τη βάση για την παρούσα έκθεση αποτέλεσε η Έκθεση που συντάξε το 1939 ο αρχαιολόγος Χαράλαμπος Μακαρόνας, αναφορικά με την αξία της συλλογής. Στο ίδιο κείμενο σχολιάζεται εκτενώς και το ζήτημα της αρχαιοκαπηλίας στη Χαλκιδική, το οποίο και αναπτύσσεται μέσω μιας επινοημένης στιχομυθίας ανάμεσα στον ίδιο και στον συλλέκτη, που τοποθετήθηκε σε δύο χρονικές στιγμές, στο παρελθόν και στο μέλλον. Οι θέσεις που παίρνουν οι δύο συνομιλητές στο παρελθόν δικαιώνονται στο μέλλον. Η εξαιρετική προσωπικότητα του Μακαρόνα και η πείρα του διαγράφονται μέσα από το κείμενό του, που υπερβαίνει την εποχή του, καθώς οι τότε ενέργειες και οι απόψεις του βρίσκουν ακόμη και σήμερα θέση και λόγο.

Ανάμεσα στα περισσότερα από 1000 αρχαία αντικείμενα, που, κατά τη δήλωση του συλλέκτη, προέρχονται κυρίως από τη Χαλκιδική, περιλαμβάνονται εξαιρετικά δείγματα αττικής, κορινθιακής και τοπικής παραγωγής αγγεία, αξιόλογος αμυντικός εξοπλισμός και όπλα, εντυπωσιακά χρυσά, αργυρά και χάλκινα κοσμήματα, χαρακτηριστικά πήλινα ειδώλια και προτομές, όλα κυρίως αρχαϊκών και κλασικών χρόνων, καθώς και λίγα αντικείμενα της βυζαντινής περιόδου και ορισμένα της προϊστορικής εποχής.

Η έκθεση αναπτύσσεται στην ειδικά διαμορφωμένη αίθουσα περιοδικών εκθέσεων του Μουσείου, νότια της εισόδου του.

Μοναδικό συνεκτικό στοιχείο των περίπου 230 αντικειμένων που εκτίθενται, είναι η προέλευσή τους: όλα προέρχονται από τη Χαλκιδική. Δεν έχουμε άλλες σαφέστερες τοπογραφικές πληροφορίες, έτσι ακολούθηθηκε μια ομαδοποίηση του υλικού, με κριτήριο άλλοτε τη θεματολογία και άλλοτε το είδος του υλικού.

Η έκθεση διαρθρώνεται σε τέσσερις θεματικές ενότητες που αναπτύσσονται σε τρεις μεγάλες προθήκες (2-4) περιμετρικά της αίθουσας, ενώ οκτώ μικρότερες (5-13) στο κέντρο και μία επιτοίχια κατασκευή φιλοξενούν αντικείμενα με ειδολογική ομαδοποίηση. Σε μία μεγάλη προθήκη (1) στον νότιο τοίχο εκτίθενται τα πιο χαρακτηριστικά αγγεία της συλλογής. Με τη δημιουργία ομάδων και θεματικών ενοτήτων εκθεσιακού χαρακτήρα καταδεικνύεται η δυνατότητα πολλαπλών τρόπων αξιοποίησης της συλλογής. Οι σχεδιαστικές αναπαραστάσεις στις πλάτες των προθηκών αξιοποιούν εικαστικά σκηνές και θέματα από τη διακόσμηση των αγγείων που εκτίθενται και δίνουν επιπλέον έμφαση στη θεματική παρουσίαση.

Ο κόσμος του συλλέκτη

6

Από τις προθήκες στο μέσο της αίθουσας διαφέρει ο χαρακτήρας της προθήκης 6, που καταλαμβάνει το κεντρικό τμήμα. Αφιερωμένη στους πρωταγωνιστές της έκθεσης, περιλαμβάνει αρχαιακό υλικό, χειρόγραφα, την πρωτότυπη Έκθεση Μακαρόνα και τον πρώτο κατάλογο των αντικειμένων της συλλογής, ενώ στο βάθος της αναρτώνται βιογραφικά στοιχεία των ίδιων και του δωρητή-υιού, Ηρακλή Λαμπρόπουλου.

Πήλινα ειδώλια

5-7

Τον κόσμο του συλλέκτη πλαισιώνουν και «ζωντανεύουν» έργα κοροπλαστικής στις προθήκες 5 και 7, πήλινα ειδώλια του τέλους του 6ου έως και τις αρχές του 4ου αι. π.Χ.: γυναικείες και παιδικές μορφές, μυθικά όντα, όπως Σφίγγα και Σάτυρος, η θεά Αθηνά αλλά και ζώα που σχετίζονται με τον άνθρωπο στην καθημερινότητά του, όπως περιστέρια, πετεινοί, σκύλοι, χελώνες. Ξεχωρίζει μια πλαγγώνα-«νευρόσπαστο», κούκλα με κινητά μέλη, από τον πρώιμο 5ο αι. π.Χ. Τα πήλινα ειδώλια αποτελούν συχνό εύρημα σε νεκροταφεία και οικισμούς, από την προϊστορική εποχή έως και το τέλος της αρχαιότητας, ενώ χρησιμοποιούνται και ως αναθήματα σε ιερά. Στη Μακεδονία ένα από τα σημαντικότερα εργαστήρια κοροπλαστικής είναι εκείνο της Ολύνθου, όπου κατά τον 5ο και 4ο αι. π.Χ. υπήρχε αξιόλογη παραγωγή σε ειδώλια, μήτρες και γυναικείες προτομές.

Μελανόμορφα και ερυθρόμορφα αγγεία

1

Στην προθήκη 1 παρουσιάζονται ορισμένα από τα πιο σημαντικά μελανόμορφα και ερυθρόμορφα αγγεία που καλύπτουν ένα τόξο από τα μέσα του 6ου έως και τα μέσα του 4ου αι. π.Χ. Τα αγγεία προέρχονται τόσο από αττικά όσο και από εργαστήρια της Χαλκιδικής, τοπικές απομιμήσεις αττικών, όπως, για παράδειγμα, το εργαστήριο παραγωγής ερυθρόμορφων αγγείων της Ολύνθου. Αποδίδονται συχνά μυθολογικά θέματα και πρόσωπα, καθώς και εντυπωσιακά φυτικά μοτίβα, ενώ πιο χαρακτηριστική είναι μια αττική οφθαλμοτή κύλικα του τέλους του 6ου αι. π.Χ., στην οποία ζεύγη μεγάλων αποτροπαϊκών οφθαλμών πλαισιώνουν τις προτομές των θεών Απόλλωνα και Διονύσου.

Πήλινα ειδώλια ένθρονων γυναικείων μορφών, 5ος αι. π.Χ. (5)

Ο πρώτος κατάλογος των αντικειμένων της Συλλογής με την αρίθμηση που έδωσε ο συλλέκτης (Λ) και ο επιμελητής αρχαιολόγος (Μ) (6)

Δεξιά:
Άποψη της έκθεσης. Οι προθήκες 5-7 και οι πρωταγωνιστές

ΣΥΛΛΟΓΗ ΙΩΑΝΝΗ ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΥ

Πήλινα ειδώλια Παπποσιληνού και παιδικής μορφής, τέλος 5ου αι. π.Χ. (5)

Δεξιά:
Μελανόμορφα και ερυθρόμορφα αγγεία αττικών εργαστηρίων και τοπικές απομιμήσεις (1)

Ο κόσμος της γυναίκας

2

Τα νεαρά κορίτσια και οι γυναίκες περνούσαν τον χρόνο τους κυρίως μέσα στο σπίτι και ασχολούνταν με την καθημερινή του φροντίδα, την ανατροφή των παιδιών, το γνέσιμο του μαλλιού, καθώς και με τον καλλωπισμό και τον στολισμό τους, τη μουσική, τις συγκεντρώσεις με τις φίλες τους. Ο γάμος τους, στην ηλικία των 14 με 16, ήταν το πρώτο πολύ σημαντικό γεγονός στη ζωή τους, αλλά παράλληλα και στιγμή σοβαρής κρίσης, καθώς η νεαρή κοπέλα εγκατέλειπε δια παντός την παιδικότητα, και η ζωή της ως κόρη τελείωνε οριστικά. Στον κόσμο της γυναίκας είναι αφιερωμένη η προθήκη 2: γυάλινα μυροδοχεία, πυξίδες-κοσμηματοθήκες με λιτές φυτικές διακοσμήσεις, αγγεία που απεικονίζουν σκηνές από την καθημερινότητα των γυναικών, όλα από τον 5ο και 4ο αι. π.Χ., καθώς και χάλκινοι δίσκοι κατόπτρων και κοσμήματα από όλα τα γνωστά υλικά, όπως χρυσός, άργυρος, χαλκός, λίθος, γυαλί και κεχριμπάρι, αντανακλούν διαχρονικές αγαπημένες γυναικείες συνήθειες.

Πήλινες γυναικείες προτομές

Ε1

Οι πήλινες γυναικείες προτομές, αναθήματα σε δημόσια ιερά γυναικείων κυρίως θεοτήτων αλλά και πολύ συχνά αντικείμενα ιδιωτικής λατρείας μέσα στους κατεχοχίν χώρους των γυναικών, αποτελούν μια ειδική αυτόνομη κατηγορία στην κοροπλαστική, διάρκειας από τα αρχαϊκά έως και τα όψιμα ελληνιστικά χρόνια. Μεγάλος είναι ο αριθμός των πήλινων γυναικείων προτομών, που εκτίθενται στην ειδική επιτοίχια κατασκευή Ε1. Η προτομή-προσωπείο, με ωοειδές μακρύ πρόσωπο, μεγάλα μάτια και στεφάνη στα μαλλιά αποτελεί τον πρωιμότερο, περίπου από τον 6ο ως και τις αρχές του 5ου αι. π.Χ., και πιο διαδεδομένο τύπο. Η προτομή-μπούστο, στον πρώιμο 5ο αι. π.Χ., όπου η μορφή αποδίδεται ως τη μέση, με πολλές παραλλαγές, χαρακτηρίζεται αρχικά από ακαμψία, ενώ περίπου στο β' μισό του 4ου αι. π.Χ. η μορφή κρατά στο ύψος του στήθους καρπό, άνθος, περιστέρι.

Οπλισμός - Πόλεμος

3

Στον αρχαίο κόσμο ο στρατός είχε κεντρική σημασία. Η εκπαίδευση των νέων στρατιωτών αποτελούσε καθήκον κάθε πόλης. Τα όπλα που είναι γνωστά διακρίνονται σε επιθετικά, δηλαδή ξίφος, δόρυ, μάχαιρα και αμυντικά, κράνος, θώρακα, περιτραχήλιο, κνημίδες και ασπίδα. Μια σύνθεση οπλισμού των κλασικών χρόνων παρουσιάζεται στην προθήκη 3: χάλκινα κράνη του λεγόμενου κορινθιακού τύπου, που χρονολογούνται στα τέλη του 6ου αι. π.Χ., σαυρωτήρας, αιχμές δοράτων και βελών και σιδερένιο ξίφος συνθέτουν αυτή την ενδιαφέρουσα ομάδα. Κεντρική θέση καταλαμβάνει η αττική μελανόμορφη κύλικα με παράσταση πολεμιστών από το 550-540 π.Χ., σκηνή που αποτέλεσε και έμπνευση για το σχέδιο στο βάθος της προθήκης.

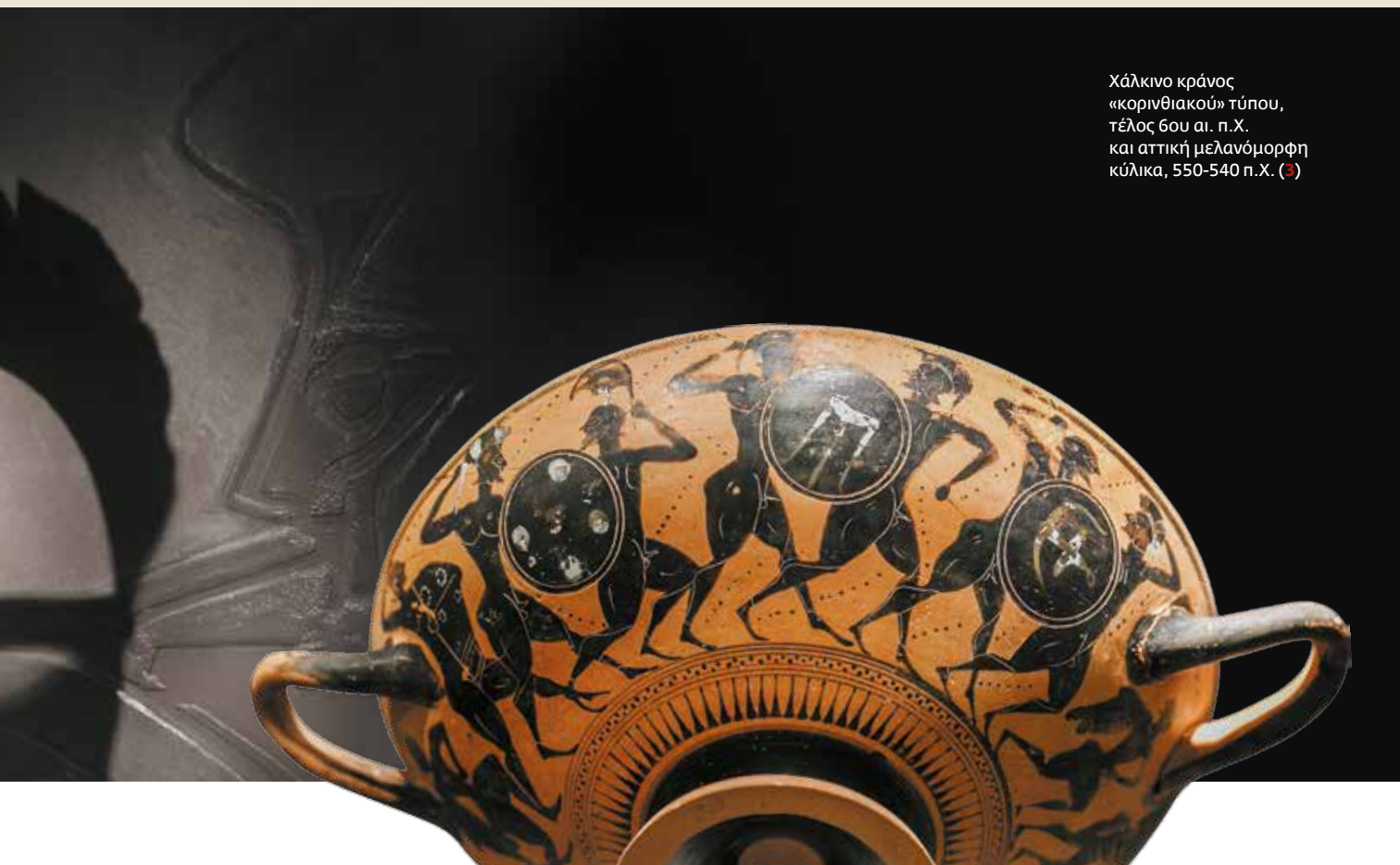
Πήλινη γυναικεία προτομή, 5ος αι. π.Χ. (Ε1)

Δεξιά:
Ο κόσμος της γυναίκας και λεπτομέρειες με κοσμήματα (2)

Πήλινες γυναικείες προτομές (Ε1)

ΣΥΛΛΟΓΗ ΙΩΑΝΝΗ ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΥ

Χάλκινο κράνος
«κορινθιακού» τύπου,
τέλος 6ου αι. π.Χ.
και αττική μελανόμορφη
κύλικα, 550-540 π.Χ. (3)

Αθλητισμός και συμπόσιο - Διονυσιακός κύκλος

4

Στον αθλητισμό και στο συμποσιακό-διονυσιακό κύκλο, θέματα που αφορούν σχεδόν αποκλειστικά τον άνδρα, είναι αφιερωμένη η προθήκη 4.

Η άσκηση του σώματος αποτελούσε ένα ακόμη στάδιο της εκπαίδευσης των νέων. Παράλληλα με την άσκηση του πνεύματος, και σύμφωνα με την επιθυμία για αρμονική συνύπαρξη του πνεύματος - της καλλιέργειας - και του τέλειου σώματος, *νοῦς ὑγιής ἐν σώματι ὑγιεί*, τα παιδιά άρχιζαν και τη σωματική άσκηση, η οποία συνεχιζόταν και στην εφηβική ηλικία.

Οι νέοι, εφοδιασμένοι με το σφουγγάρι για την καθαριότητα, μικρά αγγεία για το λάδι (*αρύβαλλοι*), προκειμένου να αλείψουν το σώμα τους πριν την προπόνηση, και μεταλλικές ξύστρες (*σπλεγγίδες*) για την απομάκρυνση της σκόνης και του λαδιού, προπονούσαν στο γυμνάσιο, όπου παράλληλα συζητούνταν καινούργιες ιδέες, διαμορφώνονταν τα μεγάλα ρεύματα της σκέψης, σχεδιάζονταν πολιτικά προγράμματα.

Υπεύθυνος για την αθλητική εκπαίδευση είναι ο παιδοτρίβης, ο οποίος με το διχαλωτό ραβδί που κρατά, επεμβαίνει προκειμένου να διορθώσει τους απειθαρχους νέους ή ακόμη και να χωρίζει τους παλαιστές.

Στο αριστερό τμήμα της προθήκης, ερυθρόμορφοι σκύφοι και ερυθρόμορφη πελίκη με παραστάσεις νέων στο γυμνάσιο, μελανόμορφοι σκύφοι και μελανόμορφη οινόχοη με σκηνές αρματοδρομίας του α' μισού του 5ου αι. π.Χ., σφαιρικοί κορινθιακοί αρύβαλλοι του 6ου αι. π.Χ. και χάλκινες σπλεγγίδες του 4ου αι. π.Χ. δημιουργούν μια εντυπωσιακή ζωντανή εικόνα της αθλητικής δραστηριότητας των νέων στην αρχαιότητα. Στο βάθος, η ανάγλυφη απόδοση του αθλητή που προπονείται κρατώντας αλτήρα συμπληρώνει τη σύνθεση.

Τα συμπόσια κατείχαν κυρίαρχη θέση στη ζωή των ελεύθερων ανδρών, καθώς οι χαρούμενες συγκεντρώσεις μέσα στον ανδρώνα του σπιτιού αποτελούσαν αφορμή για υψηλό στοχασμό, κοινωνική συναναστροφή και ψυχαγωγία, παράλληλα με την κατανάλωση του δώρου του Διονύσου, του πολύτιμου για την περίπτωση νόστιμου οίνου. Στο συμπόσιο οι γυναίκες του σπιτιού δεν συμμετείχαν· το γυναικείο φύλο εκπροσωπούσαν μόνο από νεαρές κοπέλες, καλλιτέ-

ΣΥΛΛΟΓΗ ΙΩΑΝΝΗ ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΥ

Αττική μελανόμορφη
κύλικα με παράσταση
γοργονείου
στο εσωτερικό
500-480 π.Χ. (4)

χνιδες ή εταίρες, που αναλάμβαναν την διασκέδαση των παρευρισκομένων με μουσική, τραγούδι, χορό και με τη γυναικεία τους γοητεία. Το δεξί τμήμα της προθήκης 4 καταλαμβάνει σύνολο μελανόμορφων παραστάσεων συμποσίου, των χρόνων 500-480 π.Χ., ενώ η μορφή του Διονύσου, συνοδευόμενη από Σατύρους και Μαινάδες κοσμεύει μια μελανόμορφη κύλικα της ίδιας περιόδου και ερυθρόμορφους σκύφους του 5ου αι. π.Χ. Μία μελανόμορφη κύλικα των αρχών του 5ου αι. π.Χ. τέλος, αποδίδει τον γενειοφόρο θεό ανάμεσα σε κληματαριές και σταφύλια, συνοδευόμενο από τον Ηρακλή ή τον θεό Ήφαιστο, συμποσιαστές και οι ίδιοι. Η καθιστή μορφή του νεαρού Διονύσου που κρατά θύρσο κοσμεύει το βάθος αυτής της θεματικής ενότητας της προθήκης.

Αθλητισμός και συμπόσιο – διονυσιακός κύκλος.
Σφαιρικοί κορινθιακοί αρύβαλλοι, 6ος αι. π.Χ.
και χάλκινες στελεγγίδες, 4ος αι. π.Χ. (4)

Πήλινα και χάλκινα αγγεία και σκεύη

Οι προθήκες στο κέντρο της αίθουσας φιλοξενούν αντικείμενα ανάλογα με το υλικό και το είδος τους.

8

Στην προθήκη 8 φιλοξενείται μια σειρά ληκύθων, ποικίλες σε μέγεθος, τύπο και τεχνική, οι οποίες φέρουν διακοσμητικά μοτίβα και απεικονίσεις από τη ζωή των γυναικών ή χαριτωμένες εικόνες ζώων.

Η λήκυθος, πήλινο αγγείο για την φύλαξη αρωματικών ελαίων των γυναικών και των αθλητών, αποτελεί ένα ξεχωριστό σχήμα αγγείου. Πολύ προσφιλές ταφικό κτέρισμα, καθώς χρησι-

μοποιούνταν ως δοχείο προσφοράς του λαδιού στους νεκρούς, ενώ οι κομψές λευκές λήκυθοι του 5ου και 4ου αι. π.Χ. κοσμούνταν επιπλέον με πολύχρωμες ταφικές συνθέσεις. Η μεγάλη ομάδα ληκύθων και ληκυθίων της Συλλογής Λαμπρόπουλου καλύπτει ένα ευρύ χρονολογικό τόξο, από τα ύστερα αρχαϊκά έως και τα κλασικά χρόνια.

Φέρουν ανθέμια, δικτυωτά και αβακωτά μοτίβα, κισσόφυλλα και ρομβοειδή κοσμήματα, ενώ ξεχωρίζουν η μελανόμορφη παράσταση του θεού Διόνυσου που κρατά ρυτό, μια λήκυθος με παράσταση στην τεχνική Six – συνδυάζοντας δηλαδή το μελανό βάθος της ερυθρόμορφης κεραμικής με τα επίθετα χρώματα και τη χάραξη της μελανόμορφης τεχνικής – καθώς και η ερυθρόμορφη παράσταση γυναικείας μορφής που σπένδει πάνω από ομφαλωτό βωμό· σε αυτήν την τελευταία παραπέμπεται και μέσω εποπτικού υλικού

ΣΥΛΛΟΓΗ ΙΩΑΝΝΗ ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΥ

Λήκυθος τεχνικής Six,
περ. 530 π.Χ.

όσο και μέσα από αντικείμενα σε προθήκη στη συνέχεια της πορείας.

9 και 12 —

Μελαμβαφείς σκύφοι, οινοχόες, κύλικες, πινάκια, κυάθια και λεκανίδα με πώμα παρουσιάζονται στις προθήκες 9 και 12, αποδίδοντας μια πολύ ολοκληρωμένη εικόνα των πιο χαρακτηριστικών σχημάτων μελαμβαφών αγγείων των κλασικών χρόνων. Πρόκειται για αγγεία πόσης ή σερβιρίσματος του κρασιού στα συμπόσια ή στις κατοικίες και σε ορισμένες περιπτώσεις φέρουν στην εσωτερική τους επιφάνεια εγχάρακτα ή εμπίεστα κοσμήματα.

10 - 11 —

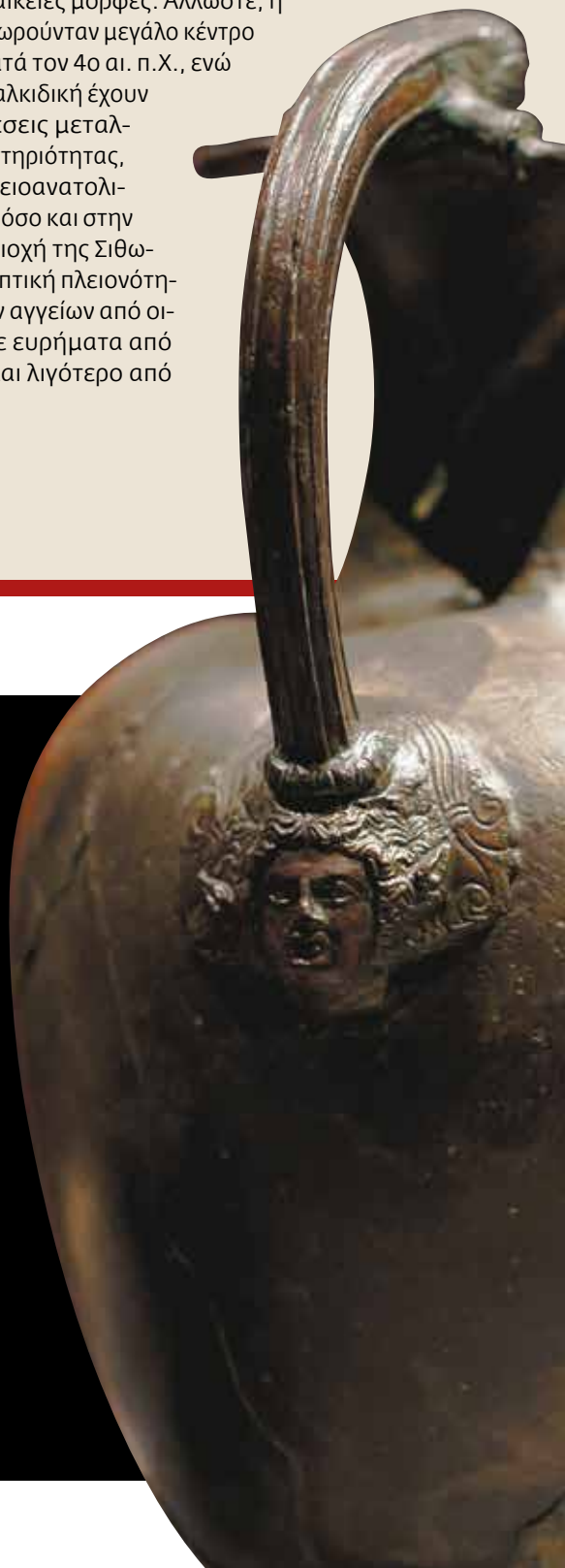
Χάλκινα αγγεία και σκεύη των κλασικών χρόνων φιλοξενούνται στις προθήκες 10 και 11. Εκτίθενται τρεις ομφαλωτές φιάλες με ανάγλυφα λογχοειδή φύλλα γύρω από τον ομφαλό, τελετουργικά σκεύη για την προσφορά χρών στους θεούς ή τους νεκρούς, όμοιες με εκείνη που κρατά η γυναικεία μορφή πάνω από τον ομφαλωτό βωμό στην ερυθρόμορφη

λήκυθο σε προηγούμενη προθήκη. Πρόχοι, οινοχόες και μικρογραφίες άωτων αγγείων συνοδεύονται από έναν ηθμό με μακριά λαβή και απόληξη σε κεφαλή χήνας και αποτελούν ένα ενδιαφέρον σύνολο των κλασικών χρόνων. Ιδιαίτερη καλλιτεχνική αξία προσδίδουν οι διακοσμήσεις στο χείλος ή στην απόληξη των λαβών με ανάγλυφες γενειοφόρες ή γυναικείες μορφές. Άλλωστε, η Μακεδονία θεωρούνταν μεγάλο κέντρο τορευτικής κατά τον 4ο αι. π.Χ., ενώ στην ίδια τη Χαλκιδική έχουν εντοπιστεί θέσεις μεταλλευτικής δραστηριότητας, τόσο στο βορειοανατολικό τμήμα της, όσο και στην ευρύτερη περιοχή της Σιθωνίας. Η συντριπτική πλειονότητα μετάλλινων αγγείων από οικίες αφορά σε ευρήματα από την Όλυνθο και λιγότερο από άλλες πόλεις.

Απόψεις της έκθεσης

Δεξιά:
Χάλκινη τριφυλλόστομη
οινοχόη με ανάγλυφη
γυναικεία κεφαλή,
4ος αι. π.Χ.

Τοπικά εργαστήρια

13

Η προθήκη 13 αφιερώνεται στα τοπικά εργαστήρια της Χαλκιδικής, όπου κατασκευάζονταν εντυπωσιακά, μεγάλου κυρίως μεγέθους αγγεία, διακριτά από έναν συνδυασμό στοιχείων από εργαστήρια του ανατολικονησιωτικού χώρου, εμπλουτισμένων με εκείνα τα στοιχεία από την παλαιότερη παράδοση με εμφανείς επιδράσεις από την ευβοϊκή κεραμική. Πιθόσχημα αγγεία, αμφορείς με κωνικό πόδι, αμφορίσκοι με οριζόντιες λαβές, οινοχόες με ιδιαίτερο σχήμα, κρατήρες αποτελούν τη λεγόμενη «χαλκιδικιώτικη» κεραμική. Συνηθέστερο είναι το σχήμα της σταμνοειδούς πυξίδας με κάθετες λαβές στον ώμο, ενώ ξεχωρίζουν τα αγγεία της «Ομάδας Πυργαδίκια», από κοκκινωπό πηλό με κιτρινωπό επίχρισμα. Παρουσιάζεται μια επιλογή από τα πιο χαρακτηριστικά αγγεία αυτής της κατηγορίας, απεικονίζοντας την εγχώρια παραγωγή μεταξύ του τέλους του 6ου και των αρχών του 4ου αι. π.Χ.

Το νέο Αρχαιολογικό Μουσείο Πολυγύρου

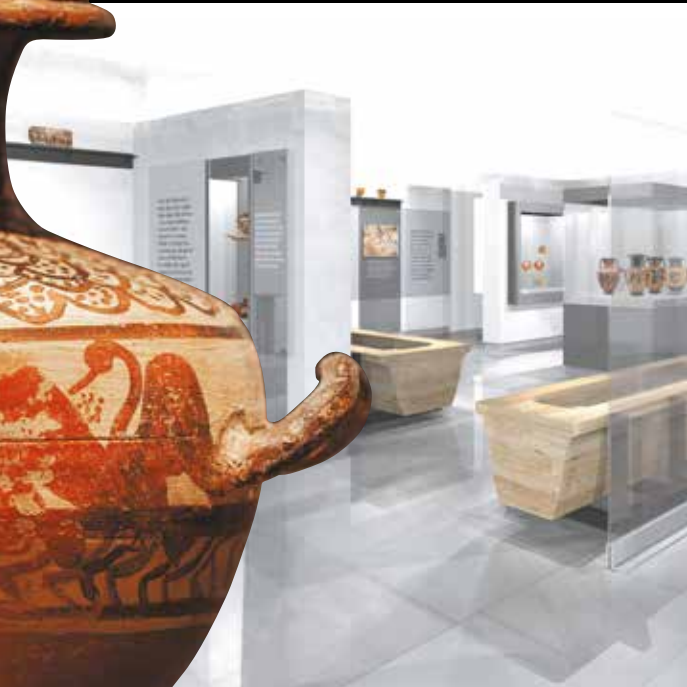
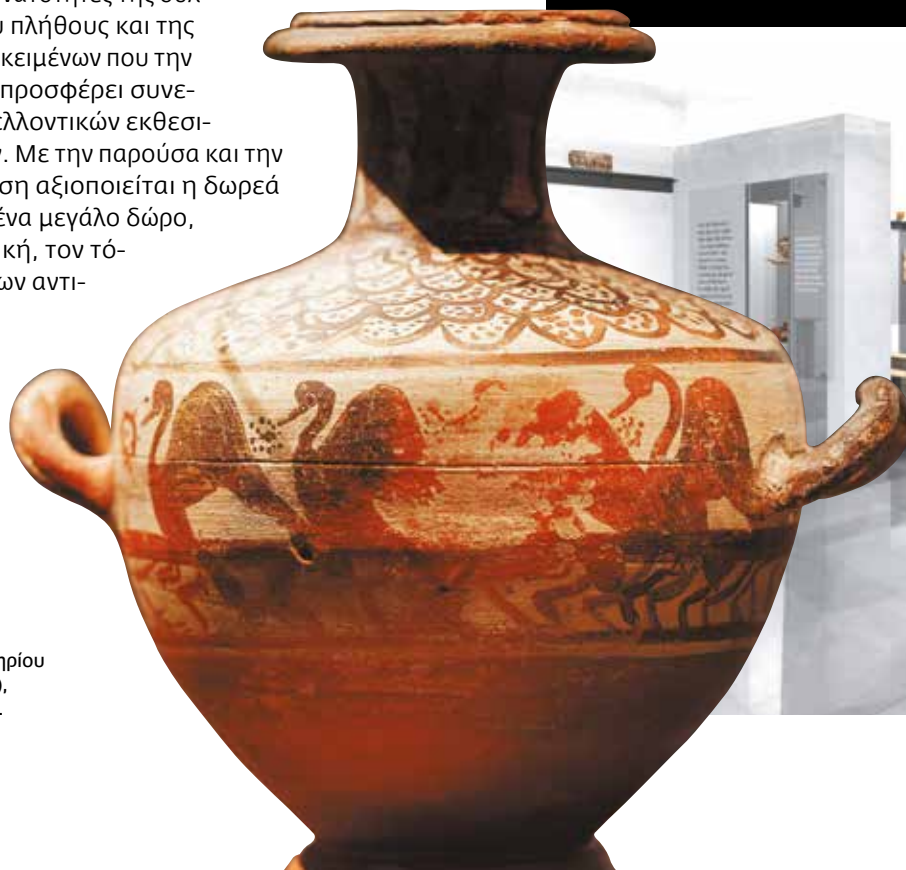
E2

Η εκθεσιακή αφήγηση ολοκληρώνεται στην έξοδο του επισκέπτη με αναφορά στη μελλοντική θέση της συλλογής στη μόνιμη έκθεση του Αρχαιολογικού Μουσείου Πολυγύρου. Ο τίτλος «Η πορεία για το μέλλον» υποδηλώνει τις δυνατότητες της συλλογής – λόγω του πλήθους και της ποικιλίας των αντικειμένων που την απαρτίζουν – να προσφέρει συνεκτικά στοιχεία μελλοντικών εκθεσιακών προοπτικών. Με την παρούσα και την μελλοντική έκθεση αξιοποιείται η δωρεά Λαμπρόπουλου, ένα μεγάλο δώρο, τόσο στη Χαλκιδική, τον τόπο προέλευσης των αντικειμένων, όσο και στο ελληνικό κράτος.

Υδρία τοπικού εργαστηρίου («Ομάδα Πυργαδίκια»), τέλος 5ου - 4ος αι. π.Χ.

ΣΥΛΛΟΓΗ ΙΩΑΝΝΗ ΛΑΜΠΡΟΠΟΥΛΟΥ

Απόψεις της έκθεσης

Φωτορεαλιστικές απεικονίσεις
της μόνιμης έκθεσης

Ιωάννης Λαμπρόπουλος (1894-1972)

Γεννήθηκε στη Λάκκα, ένα μικρό ορεινό χωριό της Αχαΐας και σπούδασε Νομικά στην Αθήνα. Παράλληλα, παρακολουθούσε τα μαθήματα αρχαιολογίας του καθηγητή-νομισματολόγου Ιωάννη Σβορώνου.

Το Νοέμβριο του 1922 ο Ιωάννης Λαμπρόπουλος διορίστηκε υποδιοικητής (νομάρχης) Χαλκιδικής και έκτοτε έμεινε για πάντα στην πρωτεύουσα του νομού, τον Πολύγυρο, όπου εργάστηκε ως δικηγόρος.

Για πολλά χρόνια διετέλεσε πρόεδρος του Δικηγορικού Συλλόγου Πολυγύρου και βουλευτής Χαλκιδικής. Λόγω της μεγάλης του ευαισθησίας και του ενδιαφέροντός του για την αρχαία ελληνική τέχνη φρόντισε να αποκτήσει το 1936 Άδεια ιδιωτικής αρχαιολογικής συλλογής, διασώζοντας έτσι πολλά αρχαία αντικείμενα από την περιοχή της Χαλκιδικής και καταρτίζοντας μια από τις πλουσιότερες ιδιωτικές συλλογές αρχαιοτήτων στην Ελλάδα.

Χαράλαμπος Μακαρόνας (1905-1977)

Γεννήθηκε στην Αθήνα και μετά τις φιλολογικές και αρχαιολογικές του σπουδές διορίστηκε το 1928 στην ΙΑ' Αρχαιολογική Περιφέρεια με έδρα τη Θεσσαλονίκη, από όπου και αποχώρησε το 1947.

Ο Χαράλαμπος Μακαρόνας συνέβαλε σημαντικά στην ίδρυση του Αρχαιολογικού Μουσείου Θεσσαλονίκης, του οποίου ήταν και ο πρώτος διευθυντής. Η μεγάλη πείρα του γύρω από τα διοικητικά και εν γένει η γνώση των ποικίλων προβλημάτων του αρχαιολογικού κλάδου ανέδειξαν τη δυναμική προσωπικότητά του. Παράλληλα με τις υπηρεσιακές του ασχολίες, διενήργησε υποδειγματικές ανασκαφές, με σημαντικότερη αυτή του αρχαιολογικού χώρου της Πέλλας, και δημοσίευε τα αποτελέσματα με συνέπεια και αρτιότητα.

Ηρακλής Λαμπρόπουλος (1931-2004)

Γεννημένος στον Πολύγυρο το 1931 ο Ηρακλής Λαμπρόπουλος, πλοίαρχος του Εμπορικού Ναυτικού ως και το 1969, κληρονόμησε την Αρχαιολογική Συλλογή του πατέρα του αλλά και την αγάπη του για την αρχαία ελληνική τέχνη. Το 1995 προέβη στη δωρεά της συλλογής προς το Ελληνικό Δημόσιο, με τον όρο να τοποθετηθεί στο Αρχαιολογικό Μουσείο Πολυγύρου. Γι αυτή του την πράξη τού απονεμήθηκε το 2004 ο Αργυρός Σταυρός του Τάγματος του Φοίνικος από τον τότε Πρόεδρο της Δημοκρατίας Κωστή Στεφανόπουλο. Πέθανε τον Οκτώβριο του 2004, λίγες μέρες πριν εγκατασταθεί η πρώτη έκθεση της συλλογής στο Αρχαιολογικό Μουσείο Πολυγύρου.

ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΕΚΘΕΣΗΣ

Γενική οργάνωση - Συντονισμός
Ιωάννης Κανονίδης,
Αρχαιολόγος,
Προϊστάμενος της ΕΦΑ
Χαλκιδικής και Αγίου Όρους

Επιμέλεια έκθεσης -
Επιμέλεια εντύπου
Δήμητρα Ακτοσελή,
αρχαιολόγος

Μουσειογραφικός
σχεδιασμός - Επιμέλεια -
Εφαρμογή
Χρυσούλα-Βαλεντίνη Αδάμου,
αρχιτέκτων

Επιστημονικοί συνεργάτες
Ιωάννης Αθανασιάδης,
Δημήτριος Κρικελίκος,
Χρυσούλα Κουκουλίδου

Μεταφράσεις
Ιωάννης Αποστόλου

Συντήρηση αρχαιοτήτων
Συντονισμός:
Αθανάσιος Χουχούτας,
Προϊστάμενος Τμήματος
Συντήρησης
Συντηρητές:
Παντελής Καραμιχαλίδης,
Αστερία Κιλιάφη,
Θεόδωρος Λάλος,
Ελένη Πάππα

Στηρίζεις αρχαιοτήτων
Αστερία Κιλιάφη

Καλλιτεχνικός σχεδιασμός
Δέσποινα Ιακωβίδου,
Θεόδωρος Λάλος,
Τερψιχόρη Ξανθοπούλου

Προθήκες -
Εκθεσιακές κατασκευές
Garage Constructions -
Σάββας Καπαγιωργίδης

Κατασκευή και επιμέλεια
στήριξης αρχαιοτήτων
Ένβερ Τσέχου

Ειδικός φωτισμός
έκθεσης - Επιμέλεια
Gero A.E.

Φωτογράφιση έκθεσης
Πάυλος Γιαταγαντζίδης

Γραφιστική επιμέλεια -
Σχεδιασμός έκθεσης
και εντύπων
Θανάσης Γεωργίου

Εκτυπώσεις έκθεσης
Whale Graphics A.E.

Εκτύπωση εντύπων
thessprint

Δεξιά: Εικαστικό έργο σε μικτή τεχνική,
εμπνευσμένο από τα αντικείμενα
της συλλογής (Τερψιχόρη Ξανθοπούλου)

